

การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ
ADAPTATION OF LOCAL MASS MEDIA IN PHUKET PROVINCE
IN MEDIA CONVERGENCE AGE

อูษณีย์ ศิริสุนทรไพบูลย์
AUSANEE SIRISUNTORNPAIBOON
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
PHUKET RAJAPHAT UNIVERSITY
จังหวัดภูเก็ต
PHUKET PROVINCE

รับบทความ : 23 มีนาคม 2563/ปรับแก้ไข : 20 เมษายน 2563/ตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2563

Received : 27 March 2020/Revised : 20 April 2020/Accepted : 30 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภูมิทัศน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ 2) การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ และ 3) ความคาดหวังของประชาชนต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการวิจัยเชิงสำรวจ โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักรวม 20 คน และการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในจังหวัดภูเก็ตจำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภูมิทัศน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ ในช่วงปี พ.ศ. 2561-2562 ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจำนวน 12 ชื่อฉบับ นิตยสารจำนวน 4 ชื่อฉบับ สถานีวิทยุกระจายเสียงที่มีชื่อจดทะเบียนกับสำนักงาน กสทช. จำนวน 56 คลื่นความถี่ วิทยุโทรทัศน์ท้องถิ่น 15 หน่วยงาน และสำนักข่าวออนไลน์ จำนวน 7 สำนักข่าว 2) การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ ด้านการบริหารหน่วยงานที่ชัดเจนที่สุดคือ การลดจำนวนบุคลากร เพื่อลดต้นทุนการผลิต เป็นการปรับตัวโดยไม่ได้กำหนดนโยบายไว้ล่วงหน้า ด้านการผลิตงาน สื่อดั้งเดิมได้เพิ่มแพลตฟอร์มสื่อใหม่ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ ไลน์ เพื่อเผยแพร่ข่าวและเป็นช่องทางโฆษณา แต่การทำธุรกิจสำนักข่าวออนไลน์เพียงอย่างเดียวยังมีผลกำไรไม่มากนัก ในยุคหลอมรวมสื่อนักสื่อสารมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต ควรมีทักษะการสื่อสารที่หลากหลาย และสามารถปรับตัวเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และ 3) ความคาดหวังของประชาชนต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต ในประเด็นบทบาทหน้าที่ต่อการรายงานข่าวสารของหน่วยงานราชการ/ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดทุกสื่อ และคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนท้องถิ่น ในประเด็นให้ความบันเทิงแก่ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดทุกสื่อ

คำสำคัญ : ภูมิทัศน์สื่อ, การหลอมรวมสื่อ, สื่อมวลชนท้องถิ่น, หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น, นิตยสารวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์, สื่อใหม่

ABSTRACT

The purposes of this research were to explore 1) the media landscape of local mass media in Phuket, 2) the adaptation of the local mass media in media convergence age, and 3) the expectation of the role of local mass media in Phuket in media convergence age. The mixed methods were used, included with the documentary analysis, the semi-structured interviews, and the surveys research. The researcher interviewed 20 key informants. The survey research samples were 400 Phuketians.

The results were as follows: 1) Phuket media landscape during 2018-2019 was consists of 12 local newspapers, 4 magazines, 56 radio stations which were registered with Office of The National Broadcasting and Telecommunications Commission, 15 local television companies, and 7 online new agencies. 2) For the adaptation of the local mass media in Phuket in media convergence age , it showed the outstanding adaptation in organization management. It led to the downsizing of the local mass media organizations. Most organizations were changed without any policies being devised. In production aspect, the traditional media organization used the new media platforms for broadcasting news and advertising. However, doing online news agency business alone is not profitable. Regarding the media convergence condition, journalists should have multi communication skills and be able to self-adapt with new technologies. 3) In the media convergence age, most research samples expected the local mass media in Phuket to act as news providers. Moreover, they also had the least expectations in entertainment role.

Keywords : Media landscape, Media convergence, Local mass media, Local newspaper, Magazine, Radio broadcasting, Television broadcasting, New media

บทนำ

ปัจจุบันโลกถูกขับเคลื่อนเข้าสู่สังคมดิจิทัล การหลอมรวมสื่อ (Media convergence) ระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงระบบข้อมูลข่าวสารจากแอนะล็อกสู่ดิจิทัล ทำให้เกิดช่องทางสื่อ (Platform) และรูปแบบการสื่อสารใหม่ ที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดมากขึ้น การมีสมาร์ตโฟนหนึ่งเครื่อง สามารถใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลด้วยเสียง ข้อความ ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว และใช้เปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนระดับโลก ระดับประเทศ รวมถึงระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ผู้รับสารหรือประชาชนทั่วไปยังสามารถเป็นผู้ผลิตเนื้อหาข้อมูลข่าวสาร (User-generated content) ส่งกลับเข้าไปในเครือข่ายการสื่อสารให้ผู้อื่นได้เปิดรับ การเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์ของสื่อ

การหลอมรวมสื่อที่เกิดขึ้นทำให้ภูมิทัศน์สื่อ (Media landscape) เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในต่างประเทศหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้รับความนิยมลดน้อยลงจนต้องยุติการพิมพ์ เหลือแต่ฉบับออนไลน์ ในสหรัฐอเมริกา นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นปิดกิจการไป 12 ฉบับ ทำให้หลายเมืองไม่มีหนังสือพิมพ์ของตัวเอง (Boonsue, 2018, online) ในประเทศอังกฤษสื่อดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ปัจจุบันข่าวสารและโฆษณานั้นแยกออกจากกัน ผู้โฆษณาสามารถสื่อสารผ่านสื่อใหม่ได้เอง สื่อสารได้ทั้งระดับกว้าง (ข้ามระดับท้องถิ่น) และระดับแคบ กล่าวคือสามารถเจาะจงกลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่าเดิม โดยไม่ต้องพึ่งพาสื่อมวลชนท้องถิ่นอีกต่อไป ทำให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในอังกฤษได้รับความนิยมลดลง (Bradshaw, 2010, online)

ในประเทศไทย เอกสาร Thailand Media Landscape 2018 รายงานการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์สื่อในประเทศไทย โดยภาพรวมว่า ปีพ.ศ. 2561 สื่อออนไลน์เป็นสื่อที่มีบทบาทโดดเด่น สื่อมวลชนที่เป็นสื่อดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ได้รับความนิยมนลดลง บางส่วนปิดตัวลง และส่วนใหญ่ได้ปรับตัวไปใช้สื่อออนไลน์ เพื่อตอบสนองผู้บริโภคที่ใช้สื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น โดยสื่อ นิตยสารและหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก (Infoquest, 2018, p. 2) ทั้งนี้ระหว่างปี พ.ศ.2559-2560 เป็นช่วงที่นิตยสารและหนังสือพิมพ์ส่วนกลางของไทย ปิดตัวไปจำนวนมาก ทั้งที่ธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้ได้พยายามปรับโครงสร้างธุรกิจและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาแล้วก็ตาม (Infoquest, 2017, p. 10) นอกจากนี้การหลอมรวมสื่อยังส่งผลกระทบต่อนักวิชาชีพสื่อสารมวลชน พวกเขาต้องปรับตัวอย่างมากเพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีการสื่อสาร ต้องรายงานข่าวสารผ่านสื่อหลากหลายประเภท แข่งขันกับสื่อมวลชนด้วยตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องแข่งขันกับนักวารสารศาสตร์ภาคประชาชน ซึ่งรายงานข่าวสารผ่าน สมาร์ทโฟน

จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของประเทศ สร้างรายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ด้วยบริบทที่เป็นเมืองธุรกิจการค้า จึงเป็นจังหวัดที่มีองค์กรสื่อสารมวลชนอยู่จำนวนมาก บรรยงค์ สุวรรณผ่อง และคณะ (Suwanpong, et al., 2009, p. 256) ได้เคยศึกษาสภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคใต้พบว่า ปี พ.ศ. 2552 จังหวัดภูเก็ตมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมากเป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ มีจำนวน 9 ชื่อฉบับ รองจากจังหวัดสงขลาที่มี 11 ชื่อฉบับ มีนิตยสารที่เผยแพร่อย่างต่อเนื่อง ในช่วงเวลาเดียวกันในยุคที่สถานีวิทยุชุมชนเฟื่องฟู มีสถานีวิทยุกระจายเสียงประมาณ 55 สถานี และมีสถานีวิทยุโทรทัศน์ท้องถิ่นจำนวนหนึ่ง

ในยุคการหลอมรวมสื่อ ท่ามกลางบริบทของการเป็นเมืองธุรกิจการท่องเที่ยว อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต แตกต่างจากประชาชนในส่วนกลาง ภูมิทัศน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตมีลักษณะเป็นอย่างไร นักสื่อสารมวลชนท้องถิ่นปรับตัวในการทำงานอย่างไรบ้าง ได้รับผลกระทบในทิศทางเดียวกับสื่อระดับโลกหรือระดับประเทศหรือไม่ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ยังไม่มีการศึกษาประเด็นนี้ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาผลกระทบของการหลอมรวมสื่อต่อสื่อใดสื่อหนึ่ง เช่น Meyer (2015, p. 1) ศึกษาเรื่องวารสารศาสตร์ดิจิทัล พบว่าหนังสือพิมพ์และสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นในสหรัฐอเมริกา ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการรายงานข่าว ซึ่งช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของผู้รับสารมากขึ้น และ Hastjarjo (2017, p. 21) ศึกษางานวารสารศาสตร์ท้องถิ่นในภูมิทัศน์สื่อใหม่พบว่า เมื่อสื่อออนไลน์เติบโต หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในเมืองสุราการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ปิดตัวไปจำนวนมาก จนกล่าวกันว่าเมืองนี้เป็นสุสานของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น การเผยแพร่ข่าวทางออนไลน์ทำให้มีการอพยพและเร็วขึ้น สร้างความกดดันต่อนักข่าวและส่งผลให้คุณภาพข่าวลดลง ส่วนขจร ฝ่ายเทศ (Fyeted, 2017, p. 545) ศึกษาการหลอมรวมสื่อของสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นในจังหวัดอยุธยา พบว่า สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นได้ดำเนินงานแบบหลอมรวม โดยผนวกรวมทั้งสื่อเก่า เช่น วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์แจกพรี และการจัดกิจกรรมพิเศษ ใช้สื่อใหม่ เช่น เฟซบุ๊ก และยูทูป เผยแพร่รายการ

การศึกษาวิจัยนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อศึกษาภูมิทัศน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ การปรับตัวขององค์กรสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต รวมถึงศึกษาความคาดหวังของประชาชนในจังหวัดที่มีต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต เนื่องจากสื่อมวลชนทำงานเพื่อตอบสนองประชาชน ผลจากการศึกษาวิจัยนี้จะช่วยให้นักสื่อสารมวลชนท้องถิ่นจะเห็นทิศทางแนวโน้มที่เกิดขึ้น และปรับตัวได้สอดคล้องกับปรากฏการณ์การหลอมรวมสื่อ เพื่อพัฒนาธุรกิจให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบดิจิทัล ส่วนสถาบันการศึกษาข้อมูลส่วนนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลง รวมถึงถือเป็นการบันทึกภาพการเปลี่ยนผ่านจากแอนะล็อกสู่ดิจิทัลของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต

วัตถุประสงค์การวิจัย

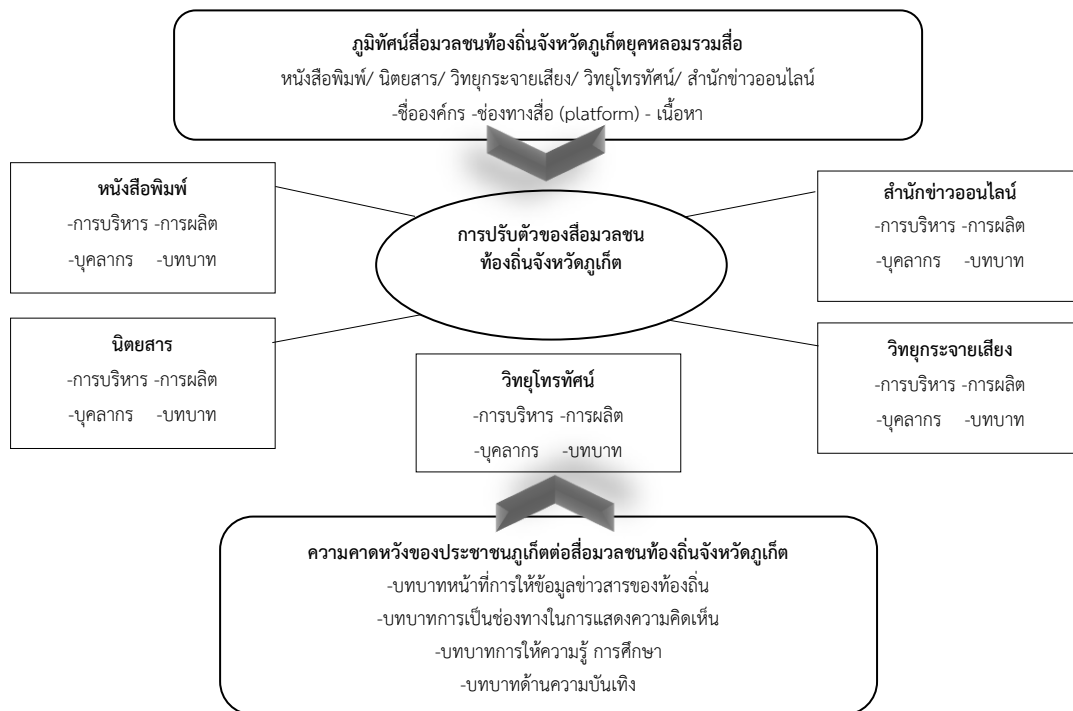
1. เพื่อศึกษาภูมิทัศน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ
3. เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ

ประโยชน์การวิจัย

1. สมาคมวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในท้องถิ่น สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายพัฒนาวิชาชีพให้กับนักสื่อสารมวลชนในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลง
2. องค์กรสื่อมวลชนท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้ผลิตสื่อเก่าหรือสื่อดั้งเดิม (Traditional media) สามารถนำข้อเสนอแนะจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับวิธีการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับยุคหลอมรวมสื่อ
3. ผลการศึกษาที่ได้ สามารถนำไปใช้ปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันการศึกษาที่อยู่ในภูมิภาค รวมถึงใช้ปรับการเรียนการสอนรายวิชาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตให้สอดคล้องกับบริบทการหลอมรวมสื่อในท้องถิ่น เช่น วิชาการสื่อข่าวและเขียนข่าว การบริหารธุรกิจสื่อ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ดิจิทัล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวทางการศึกษาภูมิทัศน์สื่อของ Pearson Education (2013, pp. 4-5) ที่แบ่งองค์ประกอบของภูมิทัศน์สื่อในศตวรรษที่ 21 ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เว็บไซต์ และงานวารสารศาสตร์ภาคประชาชน (Citizen journalism) และทบทวนวรรณกรรมเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ หน้าที่แสวงหาและเผยแพร่ข่าวสารให้แก่ประชาชน หน้าที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม หน้าที่ให้การศึกษา และหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้รับสาร (Satawetin, 2541, pp. 134-139) จากนั้นนำมาปรับเป็นกรอบการศึกษาวิจัย ปรากฏดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบการศึกษาวิชาวิจัยเรื่องการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยศึกษาแบบคู่ขนาน (Parallel) รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยนี้ใช้ค้นหาคำตอบเรื่องกฎหมายสื่อมวลชนท้องถิ่นภูเก็ต และการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ ประกอบด้วย 2 วิธีการย่อย ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์เอกสาร ศึกษาข้อมูลเอกสาร เช่น ตัวเล่มหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่น ทำเนียบนามสื่อมวลชนท้องถิ่น และเอกสารเกี่ยวกับการปรับปรุงองค์กรสื่อมวลชนท้องถิ่น ในช่วงปี พ.ศ. 2561-2562 ผู้วิจัยค้นคว้าด้วยตนเองจากระบบสารสนเทศออฟไลน์และออนไลน์ รวมถึงขอข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก สำหรับข้อมูลจำนวนหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ตรวจสอบจากการวางแผนในร้านหนังสือใหญ่ของจังหวัด ในช่วงเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2562 เข้าถึงสำนักข่าวออนไลน์เพื่อดูความเคลื่อนไหวของข่าวสาร โดยมีข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน นำข้อมูลที่ไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักรวม 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และแบบลูกโซ่ (Snow ball) ผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งเป็น 1) กลุ่มนักสื่อสารมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย (ก) เจ้าของหรือผู้บริหารองค์กรสื่อสารมวลชนในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ องค์กรสื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สำนักข่าวออนไลน์ สื่อละ 1 คน รวม 5 คน และ (ข) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการขององค์กรสื่อสารมวลชนในจังหวัดภูเก็ต สื่อละ 2 คน จำนวน 10 คน 2) กลุ่มนักวิชาการด้านสื่อมวลชนท้องถิ่น และผู้นำความคิดเห็นในจังหวัดภูเก็ต รวม 5 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์

แบบกึ่งมีโครงสร้าง ได้ทดสอบความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย ด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาในเชิงแนวคิดทฤษฎี ความครอบคลุมและความชัดเจนของประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และความเหมาะสมในการใช้ภาษา หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง จึงนำไปใช้เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่มข้อมูลแต่ละเรื่อง ลดทอนข้อมูล โดยเลือกเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เน้นข้อมูลที่มีความสำคัญ หากความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหาข้อสรุป จากนั้นแสดงผลข้อมูล โดยจัดองค์ประกอบของข้อมูลเพื่อให้เห็นข้อสรุป และสุดท้ายสร้างและยืนยันผลสรุป

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

ใช้ค้นหาคำตอบเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ศึกษาข้อมูลจากประชาชนในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นผู้รับสารของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต ทั้งนี้ปี พ.ศ. 2559 จังหวัดภูเก็ตมีประชากรจำนวน 349,169 คน (Phuket Statistical Office, 2017, online) จากตารางจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน ± 5 หากประชากรเกิน 100,000 คนขึ้นไป ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามอำเภอ และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทุกอำเภอ กำหนดจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละอำเภอ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือวิจัย ทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ 2 ด้าน ได้แก่ 1) ทดสอบความตรงด้านเนื้อหา (Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ได้ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC-Index of item objective congruence) เท่ากับ 0.78 สำหรับข้อคำถามที่มีคะแนนต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ (2) ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.916 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ภูมิทัศน์สื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต

ภาพรวมของสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในจังหวัดภูเก็ตช่วงปี พ.ศ. 2561-2562 มีลักษณะดังนี้

1.1 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จากทำเนียบนามนักสื่อสารมวลชน ของสมาคมผู้สื่อข่าวจังหวัดภูเก็ต ปี พ.ศ. 2561 และปี พ.ศ. 2562 และทำเนียบนามผู้สื่อข่าวสมาคมสื่อมวลชนจังหวัดภูเก็ต พ.ศ.2561 และการสำรวจร้านหนังสือหลักในจังหวัดภูเก็ต หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต มีจำนวน 12 ชื่อฉบับ ช่องทางสื่อ (Platform) ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตที่ใช้เป็นหลัก ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ฉบับกระดาษ เว็บไซต์ และเฟซบุ๊ก ส่วนใหญ่ผลิตควบคู่กันทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ หนังสือพิมพ์ฉบับกระดาษเผยแพร่ตามหน่วยงานต่าง ๆ มากกว่าการวางจำหน่ายส่วนใหญ่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน กล่าวคือ หน้าหนึ่งเสนอข่าวเด่นที่เป็นข่าวเหตุการณ์ที่มีความสำคัญของจังหวัดภูเก็ต ประมาณ 1-2 ข่าว เนื้อหาภายในฉบับส่วนใหญ่เป็นข่าวประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรธุรกิจจังหวัดภูเก็ต

1.2 นิตยสารท้องถิ่น มีจำนวน 4 ชื่อฉบับ ช่องทางสื่อ (Platform) ที่ใช้เป็นหลัก ประกอบด้วย นิตยสารฉบับกระดาษ เว็บไซต์ e-magazine เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์ ผลิตควบคู่กันทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ นิตยสารฉบับกระดาษทั้งหมดเผยแพร่ด้วยการแจกไปตามหน่วยงานต่าง ๆ ครอบคลุมพื้นที่ที่เป็นตลาดด้านการท่องเที่ยว เช่น ภูเก็ต พังงา กระบี่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ สงขลา ด้านเนื้อหา ส่วนใหญ่นำเสนอเนื้อหาตอบสนองธุรกิจท่องเที่ยว เช่น แนะนำโรงแรม ร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยว สัมภาษณ์บุคคลในวงธุรกิจ

1.3 วิทยูกระจายเสียง จังหวัดภูเก็ตมีรายชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงที่จดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ทั้งสิ้น 56 คลื่นความถี่

ประกอบด้วย สถานีที่หน่วยงานราชการเป็นเจ้าของ ออกอากาศด้วยคลื่นความถี่ ระบบ FM จำนวน 9 คลื่นความถี่ และ AM จำนวน 2 คลื่นความถี่ และเป็นสถานีทดลองประกอบกิจการ ออกอากาศด้วยคลื่นความถี่ ระบบ FM จำนวน 45 สถานี แต่พบว่า สถานีวิทยุในกลุ่มนี้ประมาณ 20 คลื่นความถี่ ไม่ได้ออกอากาศในขณะนี้ ช่องทางสื่อ (Platform) ที่ใช้เป็นหลักคือ คลื่นความถี่ในระบบ FM และใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางเสริม เช่น เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ และแอปพลิเคชัน ด้านเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเพลง ข่าวประชาสัมพันธ์ มีข่าวต้นชั่วโมงซึ่งส่วนใหญ่ถ่ายทอดเสียงข่าวจากส่วนกลาง

1.4 สถานีวิทยุโทรทัศน์ท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต มีจำนวน 15 แห่ง ประกอบด้วย 1) สถานีวิทยุโทรทัศน์หลักที่หน่วยงานราชการเป็นเจ้าของสถานี แพร่สัญญาณด้วยการใช้คลื่นภาคพื้นดินเป็นหลัก จำนวน 1 สถานี คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดภูเก็ต กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งขณะนี้ทดลองออกอากาศโทรทัศน์สาธารณะช่อง NBT South โดยผลิตรายการร่วมกับสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ และ 2) หน่วยงานธุรกิจที่ประกอบกิจการเคเบิลทีวี ทำธุรกิจวางโครงข่ายเคเบิลทีวี และหาช่องสัญญาณรายการโทรทัศน์ส่งไปตามสายสัญญาณให้แก่สมาชิกในพื้นที่ จำนวน 14 หน่วยงาน แต่มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย ช่องทางสื่อ (Platform) ที่ใช้ คือการแพร่ภาพทางสายสัญญาณ และใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางเสริม เช่น ไลน์ยูทูป เฟซบุ๊ก ด้านเนื้อหา ส่วนใหญ่นำข่าวยุติการบันเทิงและข่าวสารจากฟรีทีวีของไทย และข่าวยุติการจากต่างประเทศ เผยแพร่ไปยังสมาชิก มีเพียงบางสถานีเท่านั้นที่มีข่าวยุติการข่าวสารท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตที่ผลิตขึ้นเอง

1.5 สำนักข่าวออนไลน์จังหวัดภูเก็ต มีจำนวน 7 สำนักข่าว (ค้นหาข้อมูลโดยอ้างอิงจากรายชื่อของนักสื่อสารมวลชนและสังกัด จากทำเนียบนามสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ) ส่วนใหญ่ใช้ช่องทางสื่อ (Platform) ได้แก่ เว็บไซต์ และเฟซบุ๊ก โดยรายงานข่าวสารในรูปแบบของภาพถ่าย และตัวอักษร คลิปวิดีโอ รวมถึงการไลฟ์สดเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ด้านเนื้อหา ส่วนใหญ่นำเสนอข่าวอาชญากรรม อุบัติเหตุ ข่าวเหตุการณ์ของบุคคลหรือหน่วยงานราชการและเอกชนในจังหวัด บทสัมภาษณ์ บทความแนะนำร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต มีสำนักข่าวน้อยที่นำเสนอข่าวสารในระดับประเทศด้วย

2. การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ

สื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตได้ปรับเปลี่ยนการทำงานให้สอดคล้องกับการหลอมรวมสื่อที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2558-2562 ในด้านการบริหารงาน การผลิต และบุคลากร รวมถึงประเมินบทบาทหน้าที่ของสื่อต่อสังคม ดังนี้

2.1 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น การปรับตัวจากสภาวะการหลอมรวมสื่อ 1) ด้านการบริหารงาน พบว่าองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นขนาดเล็ก มีบุคลากรจำนวน 2-3 คน ผลิตหนังสือพิมพ์ฉบับกระดาษเป็นหลัก ไม่ได้ปรับตัวมากนัก เพราะต้องทำงานแบบช่วยเหลือกัน ส่วนองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ใช้แพลตฟอร์มหลากหลายมีบุคลากรมากกว่าแบบแรก มีการปรับตัวโดยให้บุคลากรในหน่วยงานทำงานที่หลากหลายและทดแทนกันได้ และหน่วยงานมีแนวโน้มจ้างคนมากขึ้นเพื่อรองรับกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ส่วนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่มีแท่นพิมพ์ของตัวเอง เป็นหน่วยงานเก่าแก่ มีบุคลากรจำนวนมาก ทำธุรกิจหนังสือพิมพ์ฉบับกระดาษเป็นหลัก ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา รายได้จากการขายพื้นที่โฆษณาตกลงมากจนไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ต้นปี พ.ศ. 2562 มีการลดจำนวนบุคลากรในหน่วยงาน ลดหน้าหนังสือพิมพ์ ลดจำนวนพิมพ์ ตีพิมพ์เผยแพร่ไม่สม่ำเสมอ 2) ด้านการผลิตงานส่วนใหญ่ใช้หนังสือพิมพ์ฉบับกระดาษเป็นช่องทางสื่อหลัก และยังเป็นสื่อที่สร้างรายได้ให้กับองค์กรสื่อ เนื่องจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานธุรกิจบางส่วน นิยมลงโฆษณาประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์กระดาษ เพราะเห็นผลงานชัดเจน ส่วนสื่อออนไลน์ที่ใช้ ได้แก่ เฟซบุ๊กแฟนเพจ ไลน์ เว็บไซต์ e-newspaper โดยสื่อเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นสื่อประชาสัมพันธ์หนังสือพิมพ์ และเป็นพื้นที่ขายโฆษณาพ่วงกับ

หนังสือพิมพ์ฉบับกระดาษ 3) ด้านบุคลากร ในยุคหลอมรวมสื่อ ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทักษะหลักคือ สื่อข่าวเขียนข่าวได้ และสามารถใช้สื่อดิจิทัลให้เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ทำงานได้รอบด้าน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูล ถือเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ทำให้นักข่าวต่างจากประชาชนที่ใช้สื่อออนไลน์ได้ และ 4) ด้านบทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในยุคหลอมรวม ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภูเก็ตปัจจุบันมีบทบาทหน้าที่เป็นสื่อประชาสัมพันธ์

2.2 นิตยสารท้องถิ่น 1) การปรับตัวด้านการบริหารงานที่เห็นชัดเจนที่สุดคือ การลดปริมาณบุคลากรเพื่อลดต้นทุนการผลิต ทั้งนี้หน่วยงานไม่มีการกำหนดแผนลดกำลังคน เป็นเพียงหากมีใครออกจากงานไปก็จะมีมีการจ้างงานเพิ่ม หลังจากนั้นใช้วิธีการรวมตำแหน่งงาน เช่น เป็นนักเขียนต้องทำการตลาดด้วย ช่างภาพกราฟิกดีไซน์เนอร์ต้องทำงานข้ามสื่อ คือ ออกแบบสิ่งพิมพ์และออกแบบสื่อออนไลน์ด้วย นอกจากนี้ยังใช้วิธีการจ้างบุคลากรนอกเวลาตามประเภทงาน เช่น จ้างนักแปล เพื่อลดค่าใช้จ่ายในสำนักงานได้ จากสภาพการหลอมรวมสื่อและภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจากการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ทำให้รายได้โดยรวมจากการโฆษณาในตัวนิตยสารลดน้อยลง แต่มีลูกค้าซื้อโฆษณาในสื่อออนไลน์มากขึ้น นิตยสารส่วนใหญ่เผยแพร่ด้วยวิธีการแจก มีแผนจะปรับลดจำนวนพิมพ์แต่ยังพิมพ์นิตยสารฉบับกระดาษอยู่ 2) การปรับตัวด้านการผลิต เนื้อหาที่นำเสนอในนิตยสารยังไม่เปลี่ยนแปลงแต่ที่เปลี่ยนไปคือ แพลตฟอร์มการนำเสนอ และวิธีการนำเสนอ มีการนำเนื้อหาจากนิตยสารฉบับกระดาษไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ และวางลิงก์จากเว็บไซต์ไว้ในเฟซบุ๊กของนิตยสาร เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้มากขึ้น ส่วน e-magazine และแอปพลิเคชันของนิตยสารได้รับความนิยมจากผู้อ่านน้อยลง ทั้งนี้เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ตัวนิตยสาร สำหรับวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลายมากขึ้น กล่าวคือ มีการใช้ข้อความ ภาพ และภาพเคลื่อนไหว โดยนิตยสารบางฉบับได้วาง QR Code ไว้ในบทความ เพื่อให้ผู้อ่านสแกนเข้าไปดูคลิปวิดีโอ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างแพลตฟอร์ม ทำให้เกิดมูลค่าทางการตลาด และผู้รับสารได้รับความสะดวกรวดเร็ว 3) การปรับตัวด้านบุคลากร ผู้ที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการทำงานนิตยสารท้องถิ่นภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ ต้องทำงานหลากหลาย เช่น นักเขียน ครัวถ่ายภาพ ทำคลิปวิดีโอ หรือขายโฆษณาด้วยก็จะเป็นข้อได้เปรียบ และ 4) ด้านบทบาทของนิตยสารท้องถิ่นในยุคหลอมรวมสื่อ ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ความเห็นว่า นิตยสารมีบทบาทหน้าที่เป็นสื่อโฆษณา และสื่อบันเทิง

2.3 วิฤกษ์กระจายเสียงท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต 1) การปรับตัวด้านการบริหารงานที่เห็นชัดเจนที่สุดคือ การลดปริมาณบุคลากรในหน่วยงาน ในลักษณะเดียวกับนิตยสารคือ ไม่มีแผนปรับองค์กร แต่ให้บุคลากรลาออกไปเองและไม่มีการจ้างงานเพิ่มเติม ตำแหน่งงานที่ลดลงได้แก่ เจ้าหน้าที่ควบคุมเสียงและธุรการ ธุรักิจวิฤกษ์กระจายเสียงโดยรวมอยู่ในสภาพยังพออยู่ได้ โดยกลุ่มเป้าหมายหลักจะเป็นกลุ่มคนวัยทำงานที่ฟังวิฤกษ์กระจายเสียงในรถยนต์ ไม่ใช่กลุ่มวัยรุ่นเช่นในอดีต ถึงแม้การเป็นดิจิทัลจะช่วยให้ต้นทุนการผลิตรายการต่ำลง แต่สปอนเซอร์และผู้ฟังมีสื่ออื่น ๆ เป็นทางเลือกเพิ่มมากขึ้น 2) การปรับตัวเรื่องการผลิตงาน มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยทำงาน เช่น ใช้แอปพลิเคชันในสมาร์ตโฟนทำให้สามารถเปิด-ปิดสถานีได้ โดยไม่ต้องเข้าทำงานในสถานี ส่วนนี้ทำให้สามารถลดจำนวนผู้ปฏิบัติงานลงได้ แพลตฟอร์มของสื่อวิฤกษ์กระจายเสียงท้องถิ่น ประกอบด้วย วิฤกษ์กระจายเสียงแบบแอนะล็อก ออกอากาศทางคลื่นความถี่ วิฤกษ์กระจายเสียงแบบดิจิทัล ได้แก่ เว็บไซต์สถานีวิทยุ แอปพลิเคชันสถานี และมีการนำลิงก์ไปวางไว้ในเว็บไซต์สถานีวิฤกษ์กระจายเสียง (Web portal) เฟซบุ๊ก และไลน์ โดยสองสื่อหลังมีประโยชน์ในด้านเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างผู้ผลิตรายการและผู้ฟัง รวมถึงเป็นช่องทางโฆษณาประชาสัมพันธ์ข่าวสารของสถานีและหน่วยงานต่าง ๆ 3) การปรับตัวด้านบุคลากร ผู้ที่ทำงานด้านนี้ต้องทำงานแบบหลอมรวมหลายตำแหน่งหน้าที่ในหนึ่งคน นอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการวิฤกษ์กระจายเสียงมักต้องประกอบอาชีพอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้มีรายได้เพียงพอ และ 4) บทบาทของวิฤกษ์กระจายเสียงท้องถิ่นในยุคหลอมรวมสื่อ ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่า เป็นสื่อที่ช่วยกระจายข่าวสารให้คนในท้องถิ่นอย่างรวดเร็ว มากกว่าการเป็นสื่อบันเทิง

2.4 วิद्यุโทรทัศนท้องถิ่น 1) การปรับตัวด้านการบริหารองค์กร มีการลดปริมาณบุคลากรในหน่วยงาน โดยไม่ได้กำหนดเป็นแผนหรือนโยบายของหน่วยงาน เมื่อมีบุคลากรลาออกจะไม่มีกรจ้างงานเพิ่ม ตำแหน่งงานที่ลดลง คือ เจ้าหน้าที่ติดตั้งเคเบิล เนื่องจากจำนวนสมาชิกลดน้อยลง ส่วนฝ่ายผลิตรายการจะมีบุคลากรประจำเพียง 2-3 คน โดยงานบางส่วนจะจ้างเป็นชิ้นงาน เช่น พิธีกรรายการ ทั้งนี้ปัจจัยในการอยู่รอดของธุรกิจเคเบิลทีวีท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ข้อมูลว่า ขึ้นอยู่กับ (1) พฤติกรรมการรับชม ถึงแม้กลุ่มคนรุ่นใหม่จะดูโทรทัศน์ผ่านเครื่องรับโทรทัศน์ลดน้อยลง แต่คนวัยทำงาน คนในชุมชนท้องถิ่น ยังเปิดรับโทรทัศน์อยู่ (2) อุปกรณ์เคเบิลทีวีในระบบดีที่ราคาต่ำลง มีความคมชัด มีช่องเพิ่มขึ้น (3) เป็นสื่อที่ใกล้ชิดชุมชน มีทั้งเนื้อหาในชุมชน มีบริการแก้ไขปัญหาการรับชม รวมถึงมีความยืดหยุ่นในการเก็บค่าสมาชิก (4) สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ตที่มีภูเขากระเจียวตัวทำให้บางชุมชนไม่สามารถรับสัญญาณโทรทัศน์ภาคพื้นดินได้ (5) จากสภาพการเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและบางส่วนอยู่อาศัยเป็นระยะเวลานาน ทำให้เป็นอีกกลุ่มเป้าหมายสำคัญของเคเบิลทีวีท้องถิ่น 2) การปรับตัวด้านการผลิตงาน มีดังนี้ (1) เปลี่ยนระบบสัญญาณการแพร่ภาพจากแอนะล็อกเป็นดิจิทัล ทำให้ภาพคมชัดกว่าระบบเดิม และมีช่องรายการมากขึ้น นอกจากนี้การที่หน่วยงานเคเบิลทีวีท้องถิ่นเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมเคเบิลทีวีระดับประเทศ ทำให้เพิ่มศักยภาพในการจัดหาช่องรายการที่ตอบสนองคนดูได้มากขึ้น โดยลงทุนร่วมกันในการซื้อช่องรายการ แล้วนำมาเผยแพร่ (2) การนำแพลตฟอร์มอื่นมาใช้ เช่น เฟซบุ๊ก โลก ยูทูบ โดยไลน์และเฟซบุ๊ก ใช้สำหรับการแจ้งข่าวสารของสถานี หรือเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมในชุมชน โพสต์ลิงก์รายการให้ชมย้อนหลังจากยูทูบ สำหรับยูทูบ ใช้โพสต์รายการที่สถานีผลิตเองและเพื่อให้ชมย้อนหลัง โดยจะตัดรายการให้สั้นลง 3) การปรับตัวด้านบุคลากร ในหน่วยงานมีบุคลากรประจำเพียง 2-3 คน ส่งผลให้บุคลากรประจำต้องทำงานแบบหลอมรวมหลายตำแหน่งหน้าที่ในคนเดียว ต้องสามารถใช้เทคโนโลยี และปรับเปลี่ยนตนเองไปตามยุคสมัย และ 4) บทบาทของวิद्यุโทรทัศนท้องถิ่น ในยุคหลอมรวมสื่อ ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า วิद्यุโทรทัศนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตทำบทบาทหน้าที่เป็นช่องทางกระจายข่าวสารให้คนในชุมชนท้องถิ่น

2.5 สำนักข่าวออนไลน์ท้องถิ่น 1) การปรับตัวด้านการบริหารองค์กร พบว่า สำนักข่าวออนไลน์ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่มีอายุประมาณ 3-4 ปี เป็นช่วงเวลาที่มีการใช้สื่อดิจิทัลค่อนข้างแพร่หลายแล้ว มักเป็นหน่วยงานขนาดเล็กมาตั้งแต่เริ่มต้น ดังนั้นหน่วยงานจึงไม่ค่อยมีการปรับเปลี่ยน เรื่องการหารายได้บางส่วนยังไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง ต้องทำธุรกิจสื่ออื่นร่วมด้วย เช่น เป็นสตริงเกอร์ (Stringer) ของสื่อมวลชนระดับประเทศ ส่วนรายได้ของสำนักข่าวออนไลน์มาจากการขายโฆษณา ซึ่งในระยะหลังขายโฆษณาได้มากขึ้น แต่รายได้ยังน้อยกว่าการทำหนังสือพิมพ์ฉบับกระดาษ 2) การปรับตัวด้านการผลิตงาน เนื่องจากเกิดขึ้นในช่วงของการหลอมรวมสื่อเกิดขึ้นแล้ว แพลตฟอร์ม เนื้อหา และวิธีการทำงานนักข่าว โดยรวมไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก อย่างไรก็ตามการที่นักข่าวหนึ่งคนต้องผลิตงานหลายแพลตฟอร์มพร้อมกัน ทำให้มีปัญหางานไม่ทัน ซึ่งบางสำนักข่าวใช้วิธีการซื้อข่าวจากสำนักข่าวอื่น 3) การปรับตัวด้านบุคลากร ผู้สื่อข่าวต้องมีทักษะรอบด้าน ตั้งแต่การเขียนข่าว ถ่ายภาพนิ่ง ตกแต่งภาพถ่าย ถ่ายวิดีโอ ตัดต่อ รวมถึงต้องสามารถเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ด้วยตัวเอง โดยในระยะหลังนักข่าวจะต้องสามารถรายงานข่าวแบบไลฟ์สด เมื่ออยู่ในสถานการณ์สำคัญ และ 4) บทบาทของสำนักข่าวออนไลน์ในจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นแตกต่างกัน ส่วนหนึ่งเห็นว่าสำนักข่าวออนไลน์ทำบทบาทหน้าที่รายงานเหตุการณ์สำคัญในจังหวัดภูเก็ตให้ประชาชนรับทราบ โดยเสนอข่าว ที่เจาะลึกแตกต่างจากสื่ออื่น ๆ รวมถึงเป็นช่องทางในการนำเสนอประเด็นความเดือดร้อนของประชาชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ในขณะที่อีกส่วนเห็นว่า สำนักข่าวออนไลน์เป็นเพียงการให้บริการเสริมแก่ลูกค้า ที่โฆษณาในสื่อหลัก เป็นสื่อที่ไม่ทำอะไร เพราะหน่วยงานต่าง ๆ สามารถผลิตสื่อเหล่านี้เองได้

3. ความคาดหวังของประชาชนต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ

ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นดังนี้ เป็นผู้ที่อยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ตมากที่สุด (60.5%) รองลงมาคือ อำเภอถลาง (25.3%) และอำเภอกะทู้ (14.3%) เป็นเพศหญิง (50.5%) และชาย (49.5%) ใกล้เคียงกัน มีอายุระหว่าง 26-35 ปี มากที่สุด (31.75%) ใกล้เคียงกับกลุ่มอายุ 36-45 ปี (30.25%) ส่วนใหญ่ มีคุณวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี (35.25%) มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด (32.5%) สื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้เปิดรับข่าวสารมากที่สุดคือ เพชปึกของสำนักข่าวในจังหวัดภูเก็ต (32.25%) รองลงมาคือ สถานีวิทยุในจังหวัดภูเก็ต (22.5%) และสถานีโทรทัศน์ในจังหวัดภูเก็ต (19.75%)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนท้องถิ่นภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ โดยภาพรวม และประเด็นที่ระดับความคาดหวังสูงสุดและต่ำสุด

สื่อมวลชน ท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต	ค่าเฉลี่ย โดยภาพรวม	ความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของสื่อในยุคหลอมรวมสื่อ	
		ประเด็นความคาดหวัง ที่ค่าเฉลี่ย สูงสุด	ประเด็นความคาดหวัง ที่ค่าเฉลี่ย ต่ำสุด
หนังสือพิมพ์	3.74	บทบาทหน้าที่รายงานข่าวสารของ หน่วยงานราชการ/ภาครัฐ ในจังหวัด ภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.81)	บทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชน ในจังหวัดภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.58)
นิตยสาร	3.66	บทบาทหน้าที่รายงานข่าวสารของ หน่วยงานราชการ/ภาครัฐ ในจังหวัด ภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.72)	บทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชน ในจังหวัดภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.56)
สถานีวิทยุ กระจายเสียง	3.70	บทบาทหน้าที่รายงานข่าวสารของ เอกชนในจังหวัดภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.77) บทบาทหน้าที่รายงานข่าวสารของ ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.77)	บทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชน ในจังหวัดภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.53)
สถานีวิทยุ โทรทัศน์	3.70	บทบาทหน้าที่รายงานข่าวสารของ ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.75)	บทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชน ในจังหวัดภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.57)
สำนักข่าว ออนไลน์	3.69	บทบาทหน้าที่รายงานข่าวสารของ ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.75)	บทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชน ในจังหวัดภูเก็ต (ค่าเฉลี่ย 3.58)

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น โดยภาพรวมสูงสุด ค่าเฉลี่ย 3.74 เมื่อพิจารณาแยกรายสื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.74 โดยประเด็นที่มีความคาดหวังสูงสุดคือ เรื่องการรายงานข่าวสารของหน่วยงานราชการ/ภาครัฐ ในจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.81 และคาดหวังน้อยที่สุดคือ ความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.58

นิตยสารท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของนิตยสารท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.66 โดยประเด็นที่ความคาดหวังสูงสุดคือ การรายงานข่าวสารของหน่วยงานราชการ/ภาครัฐ ในจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.72 และประเด็นที่คาดหวังน้อยที่สุดคือ ความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.56

สถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดภูเก็ต ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงในยุคหลอมรวมสื่อโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.70 โดยประเด็นที่มีความคาดหวังสูงสุดคือ เรื่องการรายงานข่าวสารของหน่วยงานเอกชนในจังหวัดภูเก็ต และเรื่องการรายงานข่าวสารของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.77 ส่วนประเด็นที่คาดหวังน้อยที่สุดคือ ความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.53

สถานีวิทยุโทรทัศน์ท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของโทรทัศน์ท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.70 โดยประเด็นที่มีความคาดหวังสูงสุดคือ เรื่องการรายงานข่าวสารของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.75 ส่วนประเด็นที่คาดหวังน้อยที่สุดคือ ความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.57

สำนักข่าวออนไลน์จังหวัดภูเก็ต ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของสำนักข่าวออนไลน์จังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.70 โดยประเด็นที่มีความคาดหวังสูงสุดคือ เรื่องการรายงานข่าวสารของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.75 ส่วนประเด็นที่คาดหวังน้อยที่สุดคือ ความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.58

อภิปรายผล

1. ภูมิทัศน์สื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต

ในยุคหลอมรวมสื่อ สื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตที่เป็นสื่อดั้งเดิม ส่วนใหญ่ได้นำสื่อใหม่มาใช้ควบคู่กันไปด้วยทุกสื่อ เช่นเดียวกับภูมิทัศน์สื่อระดับประเทศและระดับโลก อย่างไรก็ตาม พบว่าสำนักข่าวออนไลน์ในจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนน้อยกว่าสื่อดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุกระจายเสียง ซึ่งดูไม่สอดคล้องกับภูมิทัศน์สื่อยุคหลอมรวม สาเหตุหนึ่งเนื่องจากในงานวิจัยครั้งนี้ กำหนดว่าสำนักข่าวออนไลน์ คือ องค์กรสื่อที่มีนักวิชาชีพสื่อสารมวลชนทำหน้าที่รายงานข่าวสารท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตผ่านสื่อออนไลน์ โดยนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่องด้วยผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวออนไลน์ ไม่เพียงแต่การแชร์ข่าวจากที่ต่าง ๆ มารวมไว้ในเพจ นอกจากนี้อีกสาเหตุหนึ่งน่าจะเกิดจากในขณะนี้การผลิตสื่อดังกล่าวเพื่อให้เกิดผลกำไรในเชิงธุรกิจ ยังเป็นเรื่องยาก เนื่องจากค่าโฆษณาในสื่อออนไลน์ราคาถูกกว่าสื่อดั้งเดิม หน่วยงานสื่อมวลชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเป็นสื่อโฆษณาแทน เมื่อซื้อโฆษณาในสื่อหลัก

สื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในจังหวัดภูเก็ตใช้เปิดรับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด คือ เฟซบุ๊กของสำนักข่าวในจังหวัดภูเก็ต รองลงมา คือ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ผลการศึกษาส่วนนี้ สอดคล้องกับการศึกษาภูมิทัศน์สื่อไทยในระดับภาพรวมทั้งประเทศ (Infoquest, 2017, p. 1) ที่พบว่า ประชาชนไทยนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ส่วนโทรทัศน์และวิทยุยังเป็นสื่อดั้งเดิมที่ยังเติบโตได้ เพราะเป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายและเนื้อหาที่น่าสนใจมีความน่าสนใจอยู่ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาภูมิทัศน์สื่อของประเทศแคนาดา (Canadian Heritage, 2017, pp. 9-15) ที่พบว่า ภูมิทัศน์สื่อของประเทศแคนาดาได้เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา และยังคงอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านประชาชนหันไปใช้สื่อดิจิทัลเปิดรับข่าว และยังมีบางส่วนใช้แพลตฟอร์มดั้งเดิม เช่น สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ โดยสื่อดิจิทัลสามารถตอบสนองความต้องการข่าวสารของชุมชนท้องถิ่นได้ในระดับหนึ่ง แต่ประชาชนยังไม่ค่อยเชื่อถือข่าวสารจากสื่อดิจิทัล

จากการศึกษาจำนวนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต ในช่วงปี พ.ศ. 2561-2562 พบว่ามีจำนวน 12 ชื่อฉบับ เพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2552 ที่มีเพียง 9 ชื่อฉบับ ข้อมูลส่วนนี้ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายเรื่องภาวะ การหลอมรวมสื่อ ที่เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคดิจิทัลจะเข้ามาแทนที่การสื่อสารแบบเดิม ส่งผลให้เกิดการชะงักงัน ของสื่อเดิม (Media disruption) เช่น การเกิดขึ้นของเพจข่าวออนไลน์ ทำให้หนังสือพิมพ์ได้รับผลกระทบ (Isara Institute, 2018, online) สาเหตุที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตไม่ได้ลดจำนวนลงไปมาก อาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในจังหวัดภูเก็ตเป็นองค์กรขนาดเล็ก มีคนทำงานไม่มาก ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ เมื่อเข้าสู่ยุคของการหลอมรวมสื่อ ก็ได้มีการปรับตัวโดยเพิ่มแพลตฟอร์มดิจิทัลเข้ามาใช้ร่วมกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับกระดาษ แพลตฟอร์มที่เพิ่มเข้ามา เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ซึ่งช่วยให้รายงานข่าวสารได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และยังใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้เป็นพื้นที่สำหรับการขายโฆษณาเสริม ถึงแม้จะมีแพลตฟอร์มเพิ่มแต่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่ก็ไม่ได้เพิ่มจำนวนคนทำงาน หรือเพิ่มเพียงเล็กน้อย นักข่าวต้องเพิ่มศักยภาพตนเองให้สามารถทำงานได้หลายสื่อพร้อมกัน อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญ คือ วัฒนธรรมการใช้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการและองค์กรปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดภูเก็ต

2. การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ

การปรับตัวด้านการบริหารหน่วยงาน ที่ปรากฏชัดเจนที่สุดคือการลดจำนวนบุคลากร เพื่อลดต้นทุนการผลิต จากการศึกษาค้นคว้า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ลดจำนวนบุคลากร โดยไม่ได้กำหนดแผนลดบุคลากรหรือยื่นข้อเสนอให้ลาออกหรือเลิกจ้าง แต่เมื่อมีบุคลากรลาออกไปก็ไม่รับเพิ่มอีก ที่เป็นเช่นนี้ น่าจะเนื่องจากหน่วยงานสื่อสารมวลชนในจังหวัดภูเก็ต เป็นหน่วยงานที่บุคลากรทำงานด้วยความสัมพันธ์ ใกล้ชิด ไม่ได้สัมพันธ์กันอย่างเป็นทางการ การตัดสินใจให้บุคลากรออกจากงานจึงเป็นเรื่องยาก บางหน่วยงานจึงเลือก ปรับตัวด้วยการมอบงานให้เพิ่มมากขึ้น หรือให้บุคลากรทำงานที่บ้านได้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในสำนักงาน อีกสาเหตุหนึ่ง น่าจะเนื่องจากการเลิกจ้างบุคลากร หน่วยงานต้องจ่ายค่าชดเชยให้จำนวนมาก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน

จากการศึกษาค้นคว้านี้ ไม่พบการปรับโครงสร้างองค์กรของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตเพื่อรองรับ ภาวะการหลอมรวมสื่อ ส่วนนี้แตกต่างจาก สุภาณี คชพันธ์สมโภชน์ (Kotchapansompote, 2015, p. 5) ที่ศึกษา การปรับตัวของหนังสือพิมพ์ระดับประเทศในยุคหลอมรวมสื่อ พบว่า สื่อมวลชนระดับประเทศมีแบบแผนการปรับ องค์กรชัดเจน เช่น ไทยรัฐกรุ๊ปและเนชั่นกรุ๊ปมีการปรับโครงสร้างของกองบรรณาธิการ เป็นกองบรรณาธิการหลอมรวม (Convergence newsroom) เพื่อให้กระบวนการผลิตข่าวรวดเร็วขึ้นและช่วยลดต้นทุนการผลิต

การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคการหลอมรวมสื่อด้านบุคลากร จากการศึกษาค้น คว้า พบว่า ในยุคหลอมรวมสื่อสำหรับนักสื่อสารมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตไม่ว่าสื่อใดก็ตาม มีคุณลักษณะร่วมกัน คือ ต้องสามารถปฏิบัติงานได้หลากหลาย เช่น ต้องสามารถเขียนข่าว ถ่ายภาพ ทำคลิปวิดีโอ และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีได้ รวมถึงพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ปรับตัวไปตามยุคสมัยได้ สอดคล้องกับ Dominick (2011, p. 309) ที่ได้ศึกษาผลกระทบของการหลอมรวมสื่อต่อการทำงานของนักข่าวต่างประเทศ พบว่า ปัจจุบัน มีแนวโน้มว่าองค์กรหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ขนาดเล็กจะรวมเป็นกองบรรณาธิการเดียวกัน เพื่อผลิตข่าวสาร สำหรับหนังสือพิมพ์และสื่อออนไลน์ การจัดการองค์กรข่าวในลักษณะนี้จึงนำไปสู่การมอบหมายความรับผิดชอบ ให้ให้นักข่าวเพิ่มขึ้น นักข่าวหนึ่งคนมีหน้าที่หลักหลายหน้าที่ ตั้งแต่สัมภาษณ์แหล่งข่าวถ่ายภาพ บันทึกเสียง และถ่ายวิดีโอ เพื่อทำข่าวเผยแพร่ทั้งในหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และเว็บไซต์

สำหรับอาชีพนักข่าว ถึงแม้เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สิ่งที่นักข่าวควรมีคือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูล ถือเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ทำให้นักข่าว ต่างจากประชาชนที่ใช้สื่อออนไลน์ได้ตามมุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลัก ส่วนงานวิทยุกระจายเสียงมีข้อมูลที่น่าสนใจคือ ปัจจุบันผู้ดำเนินรายการวิทยุหรือดีเจ ในภูเก็ตส่วนใหญ่จะต้องประกอบอาชีพอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย เพื่อให้มีรายได้เพียงพอ

3. ความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ

ในยุคหลอมรวมสื่อประชาชนในจังหวัดภูเก็ตยังมีความคาดหวังให้สื่อมวลชนท้องถิ่นรายงานข่าวสารในท้องถิ่นอยู่ จากผลการศึกษาที่พบว่าความคาดหวังต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นทุกประเภทสื่อ ในประเด็นบทบาทหน้าที่ต่อการรายงานข่าวสารของหน่วยงานราชการหรือภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดทุกสื่อ ซึ่งความคาดหวังนี้สอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ (Kaewthep, 2000, p. 50) ที่นำเสนอว่าบทบาทหน้าที่หนึ่งของการสื่อสารชุมชนคือ หน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารของชุมชน ซึ่งสื่อมวลชนในระดับประเทศรายงานข้อมูลข่าวสารของจังหวัดภูเก็ตไม่มากนัก ประชาชนจึงมีความคาดหวังให้สื่อมวลชนท้องถิ่นแสดงบทบาทหน้าที่นี้สูงสุด ในขณะที่ผลการศึกษานี้แตกต่างจาก ธรรมกิตติ์ ธรรมโม (Thammo, 2017, p. a) ที่ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า ประชาชนคาดหวังต่อบทบาทในด้านการทำหน้าที่เป็นปากเสียงให้กับชุมชนท้องถิ่น เป็นความคาดหวังต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นในขั้นที่สูงขึ้นไปกว่าการรายงานข่าวสารทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานสื่อสารมวลชนในท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตควรกำหนดนโยบายปรับทิศทางหน่วยงานไปสู่การใช้สื่อดิจิทัลให้เพิ่มมากขึ้น และควรลดขนาดองค์กรให้เล็กลง โดยพยายามนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น วิทยุกระจายเสียงนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตรายการและออกอากาศเพื่อให้กระจายเสียงได้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น
2. หน่วยงานสื่อสารมวลชนในท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตที่มีบุคลากรเพียง 1-2 คน ถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีภาระต้นทุนต่ำอยู่แล้ว ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสื่อข่าวเขียนข่าว ให้มีความเชี่ยวชาญด้านการใช้สื่อใหม่ให้เพิ่มมากขึ้น
3. หน่วยงานสื่อสารมวลชนในท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตที่ใช้สื่อใหม่อยู่แล้ว ควรใช้สื่อให้เกิดการสื่อสารแบบสองทางมากกว่าการเปิดให้เพียงร่วมกดไลค์ กดแชร์ ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อข่าวสาร แต่ไม่มีการโต้ตอบข้อสงสัย ควรมีการนำข้อสงสัยของประชาชนไปหาคำตอบ รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมรายงานข่าวสารจากพื้นที่ เพื่อให้เป็นสื่อของชุมชนอย่างแท้จริง
4. วัฒนธรรมการซื้อพื้นที่โฆษณาประชาสัมพันธ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ท้องถิ่น โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น อาจจะอยู่ได้ไม่ยืนยาว เนื่องจากขณะนี้ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการรับสารไปใช้สื่อใหม่มากยิ่งขึ้น ดังนั้น หน่วยงานสื่อสารมวลชนควรปรับตัวเพื่อรับกับสถานการณ์ความนิยมใช้สื่อที่ลดลง ควรใช้สื่อที่หลากหลายทั้งสื่อเก่าและสื่อใหม่ โดยสื่อที่เพิ่มขึ้นจะช่วยเพิ่มช่องทางการโฆษณาให้กับเจ้าของธุรกิจ เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบางฉบับที่ได้ปรับตัวไปแล้ว หน่วยงานสื่อแต่ละแห่งต้องสร้างจุดเด่นของตนเองให้เป็นที่ยึดจำ โดยไม่เผยแพร่ข่าวขึ้นเดียวกัน เหมือนกัน
5. สมาคมนักวิชาชีพในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ สมาคมผู้สื่อข่าวจังหวัดภูเก็ต และสมาคมสื่อมวลชนจังหวัดภูเก็ต ควรกำหนดเป็นนโยบายของหน่วยงานในการช่วยเหลือดูแลหน่วยงานสื่อสารมวลชนในจังหวัดภูเก็ตที่ได้รับผลกระทบจากการหลอมรวมสื่อ โดย 1) มีบทบาทในการให้คำปรึกษา หรือจัดฝึกอบรมให้หน่วยงานสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ยังไม่ปรับตัวเข้าสู่ยุคการหลอมรวมสื่อ ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต ทักษะของบุคลากร

รวมถึงการบริหารองค์กรให้สอดคล้องกัน 2) เน้นย้ำเรื่องความเป็นนักวิชาชีพสื่อสารมวลชนท้องถิ่นในยุคหลอมรวมสื่อ เนื่องจากในขณะนี้ผู้ใช้สื่อที่เป็นประชาชนทั่วไปสามารถผลิตและเผยแพร่เนื้อหาข่าวสารผ่านสื่อใหม่ได้เช่นเดียวกับนักสื่อสารมวลชนในพื้นที่ แต่สิ่งจะทำให้ให้นักวิชาชีพมีความเป็นมืออาชีพคือ ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ ตรวจสอบข้อเท็จจริง และรายงานอย่างถูกต้องและรวดเร็ว

6. หลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ควรเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการสื่อสารผ่านสื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ โดยสื่อดั้งเดิม ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ก็ควรมีความสามารถสื่อสารผ่านสื่อใหม่ ทั้งในรูปแบบการสื่อสารด้วยตัวอักษร ภาพนิ่ง การผลิตคลิปวิดีโอ และสามารถไลฟ์สดเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ได้ มีทักษะการเล่าเรื่องข้ามสื่อ มีความสามารถในการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ ตรวจสอบข้อเท็จจริง มีความสามารถเรียนรู้ปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้อยู่เสมอ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ที่สนับสนุนโอกาสและงบประมาณในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Boonsue, P. (2018). *Non-profit Media Organization: The Solution to The Media Crisis in The Digital Age*. Retrieved December 28, 2018, from <https://thaipublica.org/2018/04/pridi94/> (In Thai)
- Bradshaw, P. (2010). *How Digital Media Changes are Affecting Local Media*. Retrieved October 28, 2017, from <https://onlinejournalismblog.com/2010/01/29/how-digital-media-changes-are-affecting-local-media/>
- Canadian Heritage. (2017). *Disruption: Change and Churning in Canada's Media Landscape*. Retrieved October 28, 2017, from <http://www.ourcommons.ca/Content/Committee/421/CHPC/Reports/RP9045583/chpcrp06/chpcrp06-e.pdf>.
- Dominick, J. R. (2011). *Dynamics of Mass Communication: Media in Transition*. USA : McGraw-Hill Higher Education.
- Fyeted, K. (2017). *Media Convergence of Local Mass Media: The Case Study of News Department of ATV cable TV Station, Phranakhon Si Ayutthaya Province*. Bangkok: Kasetsart University. (In Thai)
- Hastjarjo, S. (2017). *Local Journalism in the New Media Landscape: Opportunities and Challenges*. Retrieved December 28, 2018, from <https://www.knepublishing.com/index.php/Kne-Social/article/view/863/2252>.
- Infoquest. (2017). *Thailand Media Landscape 2017*. Retrieved December 25, 2017, from <http://blog.infoquest.co.th/iqmedialink/thailand-media-landscape-2017/> (In Thai).
- Infoquest. (2018). *Thailand Media Landscape 2018*. Retrieved May 19, 2020, from file:///C:/Users/admin/Downloads/WhitePaper_THV_THMEDL_2018.pdf (In Thai)

- Isara Istitute. (2018). *Media Disruption :Make TV Program Interesting by Celeb Blogger “Suekwan”*. Retrieved December 28, 2018, from <https://www.isranews.org/isranews-scoop/64278-report02-64278.html> (In Thai)
- Kaewthep, K. (2000). *Media for Community: Knowledge Processing*. Bangkok : Thailand Research Fund. (In Thai)
- Kotchapansompote, S. (2015). *The Effects on Editorial Departments of Adjustments in the Period of Media Convergence*. Thesis, Master of Arts degree in Mass Communication, Ramkhamhaeng University, Bangkok. (In Thai).
- Meyer, K. M. (2015). *Digital Journalism: Twitter Use of Local Newspapers and Television News Stations*. Thesis, Master of Communication, University of Akron, Ohio.
- Pavlik, J., and McIntosh, S. (2013). *Convergence Media: A New Introduction to Mass Communication* (3rded.). USA : Oxford University Press.
- Pearson Education. (2013). *Understanding the Media Landscape Components*. Retrieved October 28, 2017, from <http://www.contentextra.com/publicrelations/unit5/unit5home.aspx>
- Phuket Statistical Office. (2017). *Phuket Provincial Statistical Report in Demograhpy*. Retrieved February 20, 2018, from http://phuket.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=132&Itemid=507 (in Thai)
- Satawetin, P. (1998). *Mass Communication: Process and Theory* (2nded.). Bangkok : Pappim. (In Thai).
- Suwanpong, B., et al. (2009). *Status and Role of Local Newspapers in Thailand*. Bangkok : Thai Journalists Association. (In Thai)
- Thammo, T. (2017). *Local Newspaper in Chiang Mai Province: Obstructive Factor, Public Expectations, and Guideline for Developing to Citizen Media*. Retrieved Mayr 19, 2020, from <http://www.research.cmru.ac.th/research59/ris/view.php?no=758> (In Thai)

ผู้เขียนบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษณีย์ ศิริสุนทรไพบุลย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
เลขที่ 21 หมู่ที่ 6 ถนนเทพกระษัตรี ตำบลรัษฎา
อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000
E-mail: ausanees@hotmail.com